

Samen leven met respect

Themaboekje over diversiteit, respect en samenleven

Voor bovenbouw PO en onderbouw VO

ANDERS IS NORMAAL

Wij respecteren verschillen en leren van elkaar

SAMEN MAKEN WE HET VERSCHIL

Geen geweld, maar woorden – samen vinden we een oplossing

GEEN PLAATS VOOR HAAT

Niet op onze school, niet in onze wereld

TOLERANTIE HOORT BIJ SCHOOL

We leren niet alleen taal en rekenen, maar ook respect

SAMEN LEVEN

Samen leven begint met respect voor elkaar

DIVERSITEIT IS ONZE KRACHT

We leren van verschillen – iedereen hoort erbij

Welkom bij Samen leven met respect

Op school leer je lezen, rekenen en schrijven. Maar je leert er nog iets dat minstens zo belangrijk is: hoe je samenleeft met andere mensen.

Iedere dag ontmoet je mensen die anders zijn dan jij. Ze hebben misschien een andere achtergrond, spreken een andere taal, geloven iets anders, hebben andere talenten of kijken op een andere manier naar de wereld. Dat is heel normaal. Juist die verschillen maken een klas, school en samenleving bijzonder.

Samenleven betekent dat je elkaar met respect behandelt, naar elkaar luistert en probeert elkaar te begrijpen. Dat lukt niet altijd vanzelf. Soms ben je het niet met elkaar eens, begrijp je elkaar verkeerd of ontstaat er ruzie. Juist dan is het belangrijk om met elkaar te blijven praten en samen naar een oplossing te zoeken.

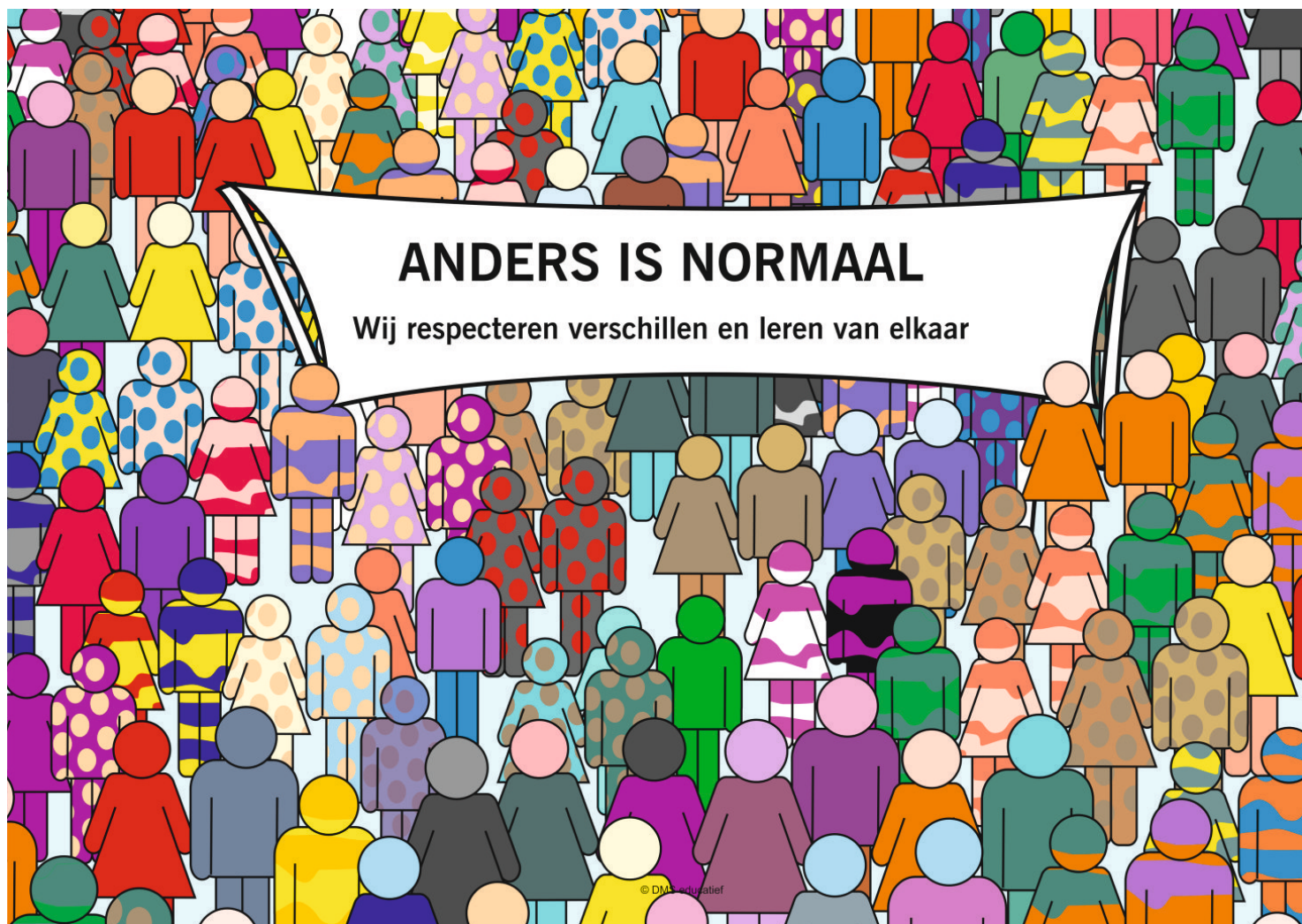
Woorden kunnen daarbij veel betekenen. Met woorden kun je luisteren, vragen stellen, uitleg geven, troosten, sorry zeggen en opnieuw contact maken. Je hoeft het niet altijd met elkaar eens te zijn, maar je kunt wel respectvol met elkaar omgaan.

In dit themaboekje ontdek je hoe respect, tolerantie, diversiteit en samenwerken helpen om van de klas en de school een plek te maken waar iedereen zich welkom, veilig en gewaardeerd voelt.

Bij ieder onderwerp vind je een korte uitleg en een opdracht. Je kunt het hele boekje doorwerken, maar de onderwerpen kunnen ook afzonderlijk worden gebruikt tijdens een les, mentoruur of klassengesprek.

Met de vragen en opdrachten denk je na over jouw eigen rol in de groep. Je ontdekt dat verschillen mensen niet hoeven te verdelen, maar hen ook met elkaar kunnen verbinden. Soms kan een klein gebaar al een groot verschil maken.

Niemand bouwt een brug alleen. Samen staan we sterk.

Iedereen is anders. Misschien zie je er anders uit, spreek je thuis een andere taal, geloof je iets anders of houd je van andere dingen dan je klasgenoten. Ook kun je anders denken, leren, bewegen of reageren. Dat is niet vreemd. Verschillen horen bij mensen.

De woorden 'Anders is normaal' betekenen dat je niet hetzelfde hoeft te zijn om erbij te horen. Iedereen heeft een eigen verhaal, karakter, achtergrond, mening en talent. Juist doordat mensen verschillend zijn, kunnen ze van elkaar leren.

Stel je voor dat iedereen precies hetzelfde dacht, dezelfde dingen leuk vond en overal even goed in was. Dan zouden we veel minder van elkaar kunnen ontdekken. In een groep heeft de één goede ideeën, kan een ander goed luisteren en weet weer iemand anders hoe je mensen kunt laten samenwerken.

Toch kan anders zijn soms spannend voelen. Misschien heb jij je weleens bekeken, buitengesloten of onzeker gevoeld omdat je iets anders deed dan de rest. Het kan ook gebeuren dat je iemand niet meteen begrijpt, omdat diegene iets op een andere manier doet dan jij gewend bent.

Onbekend betekent niet automatisch vreemd of verkeerd. Je kunt vragen stellen, luisteren en proberen te ontdekken waarom iemand iets anders doet of denkt.

Als je merkt dat iemand zich alleen of onzeker voelt, kun jij iets kleins doen. Maak een praatje, stel een vraag, bied hulp aan of nodig diegene uit om mee te doen. Zo laat je zien: Je mag anders zijn en toch helemaal bij de groep horen.

Kijk vandaag eens goed om je heen. Wat maakt de mensen in jouw klas verschillend? En wat kunnen jullie juist daardoor van elkaar leren?

Wanneer we elkaar werkelijk zien en waarderen, bouwen we samen aan een klas waarin iedereen zich welkom, veilig en gerespecteerd voelt.

ANDERS IS NORMAAL

Wij respecteren verschillen en leren van elkaar

Opdracht: mini-poster – Anders is normaal

Maak een mini-poster met als titel: Anders is normaal. Laat met woorden, kleuren, tekeningen of symbolen zien dat iedereen anders mag zijn én erbij hoort. Bedenk ook een korte boodschap voor op je poster, bijvoorbeeld:

Versillend en toch samen.

Iedereen hoort erbij.

Jij mag zijn wie je bent.

Je mag natuurlijk ook zelf een boodschap bedenken.

In de wereld zijn er ruzies en conflicten tussen mensen, groepen en landen. Ook dichterbij ontstaan soms misverstanden of botsingen. Mensen luisteren niet meer naar elkaar, worden boos of komen tegenover elkaar te staan.

Juist dan is deze boodschap belangrijk: Geen geweld, maar woorden – samen vinden we een oplossing.

Praten lost niet alles meteen op. Toch begint een oplossing vaak met rustig zeggen wat je denkt of voelt én luisteren naar het verhaal van de ander. Je hoeft het niet overal over eens te worden om elkaar met respect te behandelen.

Ook jij kunt verschil maken. Niet door alle problemen van de wereld op te lossen, maar door te letten op jouw eigen keuzes in de klas, op school, thuis en online.

Wat kun jij doen?

Luister voordat je reageert.

Blijf rustig en praat met respect.

Probeer te begrijpen wat de ander bedoelt.

Zoek samen naar een oplossing.

Vraag hulp wanneer dat nodig is.

Kom op voor iemand die wordt buitengesloten.

Durf sorry te zeggen of een eerste stap te zetten.

Een vriendelijk woord, een goede vraag of een kleine stap naar elkaar toe kan al iets veranderen. Samen maken we het verschil wanneer we bruggen bouwen in plaats van muren.

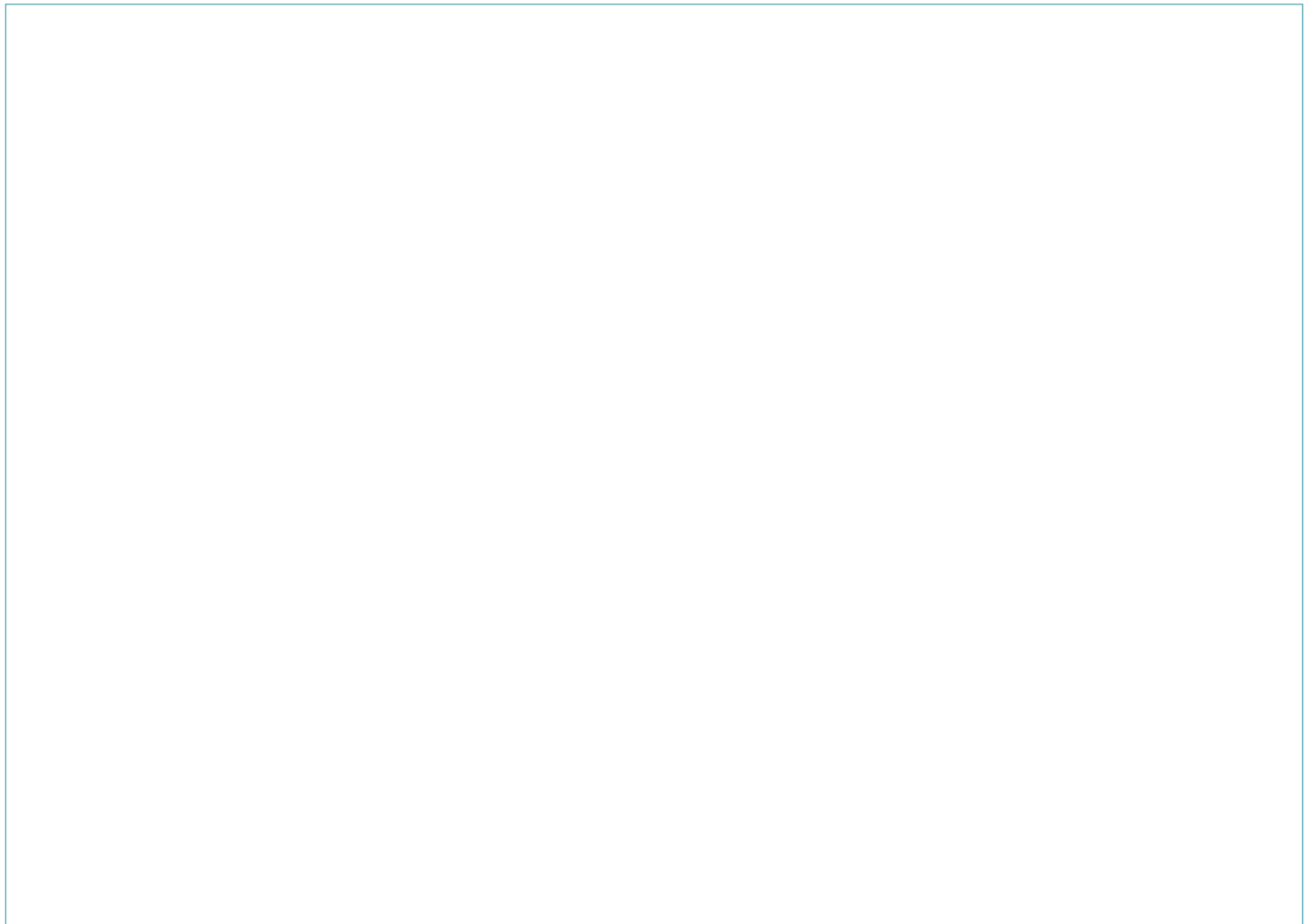
SAMEN MAKEN WE HET VERSCHIL

Geen geweld, maar woorden – samen vinden we een oplossing

Opdracht: woorden maken verschil

Bedenk een korte slogan die laat zien hoe jij kunt bijdragen aan vrede, respect of samenwerking. Denk bijvoorbeeld aan de klas, de school, jouw buurt of online. Schrijf jouw slogan op en leg kort uit: Wat wil jij met deze woorden veranderen?

Maak in het vak eventueel een tekening of mini-poster bij jouw boodschap. Deel jouw slogan daarna met de klas.

Mensen verschillen van elkaar. Ze kunnen een andere afkomst, godsdienst, mening, huidskleur of manier van leven hebben. Die verschillen mogen er zijn. Toch worden mensen soms uitgescholden, buitengesloten, bedreigd of gepest omdat zij anders zijn. Dat kan gebeuren op straat, op school en online. Wanneer afkeer zo sterk wordt dat iemand een ander niet meer als gelijkwaardig behandelt, kan haat ontstaan.

Daarom zeggen wij: Geen plaats voor haat – niet op onze school, niet in onze wereld.

Dat betekent niet dat je het altijd met iedereen eens moet zijn. Je mag een andere mening hebben, boos zijn of ergens tegenin gaan. Maar je blijft een ander als mens respecteren. Discriminatie, bedreiging, vernedering en geweld zijn nooit in orde.

Ook online kunnen harde woorden zich snel verspreiden. Een kwetsende reactie wordt gedeeld, anderen doen mee en iemand komt alleen te staan. Denk daarom na voordat je reageert of iets doorstuurt.

Wat kun jij doen?

Doe niet mee met uitlachen of buitensluiten.

Spreek vriendelijk en met respect.

Kom op voor iemand die alleen staat.

Deel geen kwetsende berichten.

Praat met een volwassene wanneer een situatie onveilig voelt.

Vraag hulp als je niet weet wat je moet doen.

Je hoeft haat niet alleen tegen te houden. Door hulp te vragen, niet mee te doen en voor een ander op te komen, help je respect en veiligheid groeien. Waar respect groeit, krijgt haat minder ruimte.

Opdracht: Geef respect meer ruimte

Wat betekent voor jou: Geen plaats voor haat – niet op onze school, niet in onze wereld?

Schrijf op wat jij kunt doen om respect en veiligheid te laten groeien. Denk aan school, jouw buurt of online. Maak daarna een tekening, symbool of mini-poster bij jouw antwoord. Laat daarin zien welke keuze jij maakt wanneer iemand wordt uitgelachen, buitengesloten of respectloos behandeld.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a drawing or poster.

Op school leer je lezen, rekenen en schrijven. Je leert er ook omgaan met mensen die anders denken, geloven, leven of reageren dan jij. Dat noemen we tolerantie.

Tolerantie betekent dat je ruimte laat voor verschillen en een ander met respect behandelt, ook wanneer je iets niet begrijpt of het niet met diegene eens bent.

Dat betekent niet dat je alles moet accepteren. Pesten, discriminatie, bedreiging en geweld zijn nooit in orde. Je mag grenzen aangeven en hulp vragen wanneer iets onveilig of respectloos voelt.

Soms is tolerant zijn lastig. Je kunt je ergeren aan een andere mening of iemand niet meteen begrijpen. Juist dan helpt het om rustig te blijven, vragen te stellen en eerst te luisteren.

Tolerantie kun je oefenen, net als taal of rekenen. Dat gebeurt bijvoorbeeld wanneer je:

- iemand laat uitpraten;
- nieuwsgierig vraagt waarom iemand iets anders denkt;
- respectvol van mening verschilt;
- niemand buitensluit omdat diegene anders is;
- je eigen grens én die van een ander respecteert;
- probeert te begrijpen voordat je oordeelt.

Je hoeft niet hetzelfde te zijn of overal hetzelfde over te denken om samen te kunnen leren en leven.

Tolerantie hoort bij school, omdat iedereen er veilig zichzelf moet kunnen zijn.

TOLERANTIE HOORT BIJ SCHOOL

We leren niet alleen taal en rekenen, maar ook respect

Groepsopdracht: Bouw een tolerantiebrug

Een brug brengt mensen bij elkaar. Welke woorden helpen om verschillen te overbruggen?

Kies allemaal één woord of korte zin, bijvoorbeeld:

respect – geduld – luisteren – begrip – vriendelijkheid – iedereen hoort erbij

Schrijf jouw woord op een gekleurde strook papier. Iedere strook vormt een plank van de brug. Maak van alle planken samen één grote tolerantiebrug en hang deze op in de klas.

Bespreek daarna:

Wat betekent jullie woord in de praktijk?

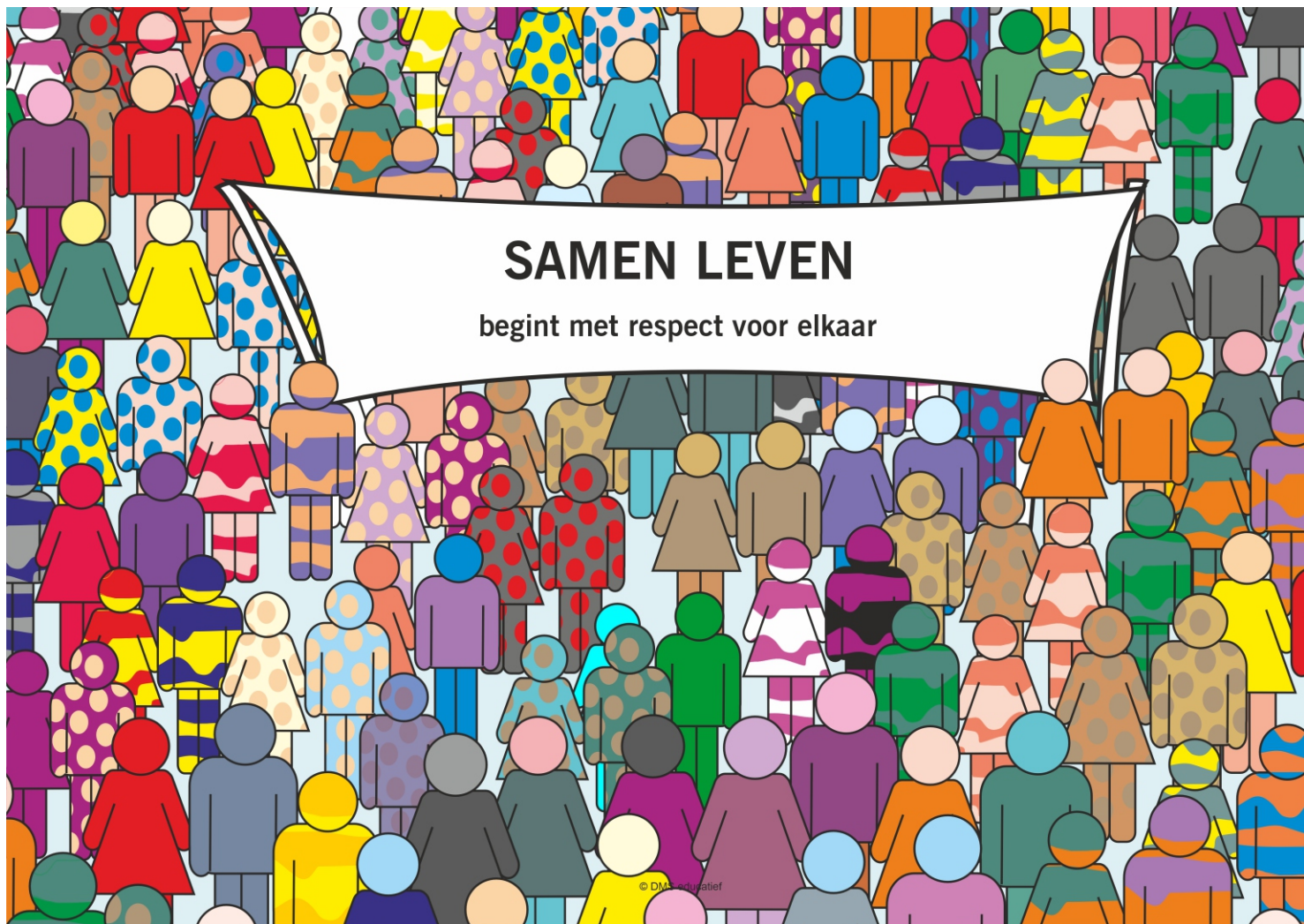
Hoe helpt het om mensen met elkaar te verbinden?

Welk woord vinden jullie het belangrijkste?

Zo bouwen jullie samen een brug van respect, begrip en vriendschap.

ONZE TOLERANTIEBRUG

Samen leven begint met respect voor elkaar

Iedere dag ben je samen met andere leerlingen: in de klas, op het schoolplein, in de gang en online. Iedereen heeft eigen gewoontes, gevoelens, talenten en ideeën.

Samen leven betekent dat je rekening houdt met elkaar. Je luistert, helpt wanneer dat nodig is en probeert te begrijpen wat een ander bedoelt.

Dat gaat niet altijd vanzelf. Soms erger je je aan iemand, voel je je niet begrepen of ontstaat er ruzie. Een verschil van mening hoeft niet erg te zijn. Belangrijk is hoe je daarna met elkaar omgaat.

Respect betekent bijvoorbeeld dat je:

- een ander laat uitpraten;
- niemand uitsluit of buitensluit;
- rekening houdt met grenzen en gevoelens;
- eerlijk en vriendelijk praat;
- verantwoordelijkheid neemt voor jouw gedrag;
- samen naar een oplossing zoekt.

Samen leven betekent ook dat niemand alleen hoeft te blijven staan. Een vriendelijk woord, iemand uitnodigen om mee te doen of vragen hoe het gaat, lijkt misschien klein. Voor een ander kan het een groot verschil maken.

Op school leren we daarom niet alleen taal, rekenen en andere vakken. We leren ook iedere dag opnieuw hoe we met elkaar willen omgaan.

Samen leven begint met respect voor elkaar – en respect begint bij wat jij vandaag doet.

Opdracht: Zo leven wij samen

Samen leven begint met kleine keuzes.

Schrijf drie dingen op die ervoor zorgen dat iedereen zich in jullie klas welkom, veilig en gerespecteerd voelt.

Denk bijvoorbeeld aan luisteren, vriendelijk praten, elkaar helpen en niemand buitensluiten.

Mijn drie ideeën

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

Bespreek jullie antwoorden in kleine groepjes.

Kies daarna samen de vijf belangrijkste afspraken voor jullie klas.

Onze vijf afspraken

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Hang de afspraken zichtbaar op en bespreek na een tijdje: lukt het ons om ze ook echt na te komen?

Iedereen is anders. Mensen verschillen in uiterlijk, achtergrond, cultuur, geloof, talenten, mogelijkheden, ervaringen en ideeën. Al deze verschillen samen noemen we diversiteit. Diversiteit betekent niet alleen dat er verschillende mensen in een groep zitten. Het betekent ook dat iedereen ruimte krijgt om zichzelf te zijn, mee te doen en een bijdrage te leveren. Waarom zeggen we: Diversiteit is onze kracht?

Omdat we van elkaar kunnen leren. Iemand anders kan iets zien wat jij nog niet had opgemerkt, een nieuw idee hebben of een probleem op een andere manier oplossen.

Denk aan een team. Niet iedereen hoeft dezelfde kwaliteiten te hebben. De één kan goed organiseren, de ander luistert goed en weer iemand anders bedenkt creatieve oplossingen. Juist door die verschillende talenten kan het team sterker worden.

Dat gaat niet altijd vanzelf. Soms begrijpen mensen elkaar niet meteen of denken ze te snel dat hun eigen manier de enige juiste is. Dan helpt het om vragen te stellen, te luisteren en open te staan voor een ander.

Diversiteit wordt pas echt een kracht wanneer:

- iedereen mee mag doen;
- verschillen worden gerespecteerd;
- mensen naar elkaar luisteren;
- talenten worden gezien;
- niemand minderwaardig wordt behandeld;
- we bereid zijn van elkaar te leren.

Je hoeft niet hetzelfde te zijn om samen te horen.

We leren van verschillen – iedereen hoort erbij.

Opdracht: Leren van elkaar

Denk aan een moment waarop jij iets leerde van iemand die anders dacht, leefde of iets op een andere manier deed dan jij.

Wie was die persoon?

Wat deed of dacht die persoon anders dan jij?

Wat heb jij daarvan geleerd?

Schrijf of teken over dat moment in het vak hieronder. Je mag ook een strip, kort gedicht of kleine collage maken. Verschillen worden waardevol wanneer we bereid zijn van elkaar te leren.

Wat neem jij mee?

In dit boekje heb je nagedacht over verschillen, respect, tolerantie, samenwerken en samenleven.

Welke boodschap vind jij het belangrijkste?

Kies er één of schrijf zelf een boodschap op:

- Ik luister voordat ik oordeel.
- Ik gebruik woorden om een oplossing te zoeken.
- Ik doe niet mee met haat of buitensluiten.
- Ik respecteer verschillen en grenzen.
- Ik laat zien dat iedereen erbij hoort.
- Ik bouw bruggen tussen mensen.

Grote veranderingen beginnen vaak met iets kleins: een vriendelijk woord, een goede vraag, iemand uitnodigen of de eerste stap durven zetten.

Samen leven met respect begint niet bij iemand anders. Het begint bij ons.

Mijn belangrijkste boodschap

Dit ga ik zelf doen
